

Rzeszów, 09.05.2024 r.

Imię i nazwisko recenzenta: Mariola Kinal

Afiliacja: Uniwersytet Rzeszowski

Tytuł recenzowanego dzieła: **Uczniowie-Uchodźcy w szkołach w Rzeszowie – Raport z badań**

Treść recenzji:

Raport cechuje się wysoką merytoryczną jakością, co wynika z szerokiego zakresu poruszanych tematów oraz szczegółowej analizy różnych aspektów życia szkolnego uczniów z Ukrainy. Autorzy przedstawiają zarówno tło prawne, jak i konkretne działania podejmowane na rzecz integracji uczniów uchodźców. W pierwszej części raportu szczegółowo omówiono sytuację prawną uchodźców z Ukrainy, co stanowi solidną podstawę do dalszych rozważań i analiz. Autorzy Raportu „Uczniowie-Uchodźcy w szkołach w Rzeszowie – Raport z badań” wnikliwie opisali etymologię wojny oraz ukazali nielegalność postępowania Rosji względem Ukrainy. Odnieśli się do kontrowersji związanych z faktem, iż Rosja jest jednym z członków Organizacji Narodów Zjednoczonych, co skutkuje tym, iż stała się sędzią we własnej sprawie. Autorzy przybliżyli pojęcie i status uchodźcy w rozumieniu prawa międzynarodowego oraz polskiej Ustawy Zasadniczej, na mocy których obywatele Ukrainy uzyskali schronienie w Polsce. Przybliżyli również ustawę z 12 marca 2022, na mocy której uchodźcy mogli podjąć naukę i pracę na terytorium Polski. Część teoretyczna to wyczerpująca analiza przyczyn i okoliczności związanych z agresją Rosji na Ukrainę wraz przedstawieniem skutków prawno-organizacyjnych dla Polski, pozwala zrozumieć skalę zjawiska migracji obywateli ukraińskich do Polski oraz przyczyny organizacji pomocy i rozwiązań prawnych dla obywateli Ukrainy przybywających na teren Polski. W kontekście realizacji celu badawczego ciekawym byłoby także szczegółowe opisanie rozwiązań prawnych dotyczących kształcenia uczniów z Ukrainy (klasy cudzoziemskie, oddziały przygotowawcze, asystenci międzykulturowi).

Metodologia zastosowana w raporcie jest adekwatna i dobrze przemyślana. Badania przeprowadzono z wykorzystaniem różnorodnych metod, co pozwoliło na uzyskanie wszechstronnych danych. Wykorzystano zarówno metody ilościowe - CAWI, jak i metody jakościowe - IDI. Umożliwiło to zebranie zarówno danych statystycznie istotnych pozwalających na formułowanie uogólnień, jak i zrozumienie indywidualnych doświadczeń i perspektyw. Taki dobór metod umożliwił uzyskanie pełniejszego obrazu sytuacji uczniów z Ukrainy w polskich szkołach. Autorzy dokładnie opisali proces realizacji badań oraz sposób doboru próby, co zwiększa wiarygodność uzyskanych wyników. Jak zauważyli sami autorzy Raportu, grupa uczniów i rodziców z Ukrainy nie jest wystarczająco liczna, aby można było uogólniać wyniki, jednakże pokazuje pewne trendy i nakreśla kierunki prowadzenia dalszych badań. Opisując grupę uczniów i rodziców z Ukrainy oraz wyniki badań odnoszące się do nich, autorzy raportu powinni stosować dane liczbowe zamiast procentowych. Przy opisie grupy badanej i obwodach, z których są uczniowie i rodzice cennym byłoby zamieszczenie mapy, obrazującej przedstawiane dane.

Głównym celem raportu było zbadanie i przedstawienie sytuacji uczniów z Ukrainy w polskich szkołach. Autorzy założyli uzyskanie kompleksowego obrazu uczniów z Ukrainy w rzeszowskich szkołach przez zbadanie procesów integracyjnych, ich potencjału dla miasta, postrzegania uczniów z Ukrainy i roli nauczycieli w procesach włączania do wspólnoty szkolnej. Założone cele zostały w pełni

*niepotrzebne skreślić

zrealizowane, a wyniki szczegółowo i rzetelnie opisane – analizując uzyskane dane Autorzy raportu ukazali istotność statystyczną uzyskanych odpowiedzi. Raport zdiagnozował pewne obszary deficytowe które przez podjęcie odpowiednich działań można usprawnić. Autorzy raportu nie tylko przedstawili obecną sytuację, ale także zaproponowali konkretne rekomendacje, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji uczniów z doświadczeniem migracyjnym. Warto zauważyć, iż niektóre z podanych rekomendacji mają już swoje rozwiązania prawne, jak np. asystent międzykulturowy, którego można zatrudniać w szkołach (pierwsza ze wskazanych rekomendacji). Dodatkowo rekomendacja związana z przedstawicielstwem rodziców uczniów z Ukrainy jest w pełni możliwa do zrealizowania na poziomie wyboru przedstawicieli klasowych, którzy wchodzi w skład Rady Rodziców, więc problemem jest nie brak współpracy, ale brak chęci (lub lęk, niepewność) reprezentowania swojej grupy narodowościowej w klasie. Natomiast cenne jest ukazanie i uświadomienie odbiorcom Raportu obszarów, w których można i należy dokonać zmian, aby zapewnić uczniom przyjazną przestrzeń edukacyjną. Raport ten stanowi istotny wkład w dyskusję na temat edukacji i integracji uchodźców w Polsce i z pewnością będzie stanowić cenne źródło wiedzy dla decydentów politycznych, praktyków oraz badaczy, przede wszystkim osób zajmujących się organizowaniem edukacji – dyrektorów szkół, Urzędu Miasta Rzeszowa. Raport bazuje na wystarczającym zakresie źródeł, zastosowane źródła są aktualne i rzetelne, co wzmacnia wiarygodność przedstawionych wniosków.

Rekomendacja recenzenta*:

a) przyjąć do druku w obecnej postaci,

~~b) przyjąć do druku bez ponownej recenzji pod warunkiem naniesienia poprawek,~~

~~c) przyjąć do druku pod warunkiem naniesienia poprawek i ponownego przedstawienia do recenzji,~~

~~d) nie przyjąć.~~

Małgorzata Kinsel

(podpis recenzenta)

*niepotrzebne skreślić